



# En ny start for småbønder i Sør-Sudan

## Rapport 1 til Kavlifondet for 2013

Oppstart 15.02.2013

Samarbeidsprosjektet mellom Kavlifondet og Norsk Folkehjelp «En ny start» startet opp 15. februar 2013 og aktivitetene er godt i gang. Støtten er på 500 000 nok og prosjektet støtter og følger jordbruksopplæring i fire landsbyer. De fire jordbruksgruppene vil bli presentert i denne rapporten. To av medlemmene er intervjuet i forbindelse med denne rapporteringen. Videre er representanter fra hver jordbruksgruppe valgt ut til å bli opplæringsledere. Disse er allerede i gang med sin utdanning på Norsk Folkehjelps jordbrukskolen i Yei. Se også vedlagt opprinnelig rapport fra Norsk Folkehjelp Sør-Sudan.

### - Å satse på småbøndene er veien til matsikkerhet

Støtten fra Kavlifondet er viktig for matvaresikkerhet i Sør-Sudan. «Å satse på småbøndene er veien å gå» fastslår International Food Policy Research Institute (IFPRI) i sin årlige rapport om global matsikkerhet (2012). IFPRI etterlyser mindre snakk og mer handling fra det internasjonale samfunnet. Viktigheten av å satse på landbruk har økt etter matkrisen i 2007/2008. For å redusere antallet sultne i egne land, viser forskning at det for noen land er mer effektivt å produsere mat for egen befolkning framfor å satse på eksport. Flere land i Afrika har vekst i matproduksjon, men tallet for sultne og underernærte er fortsatt høyt. Satsing på økt matsikkerhet gjør også landbruk til en mer attraktiv arbeidsplass for Afrikas unge. Dette gjenspeiles også i Utenriksdepartementets nye strategi om «Matsikkerhet i et klimaperspektiv».

Kavlifondet gjør mer med på å øke matsikkerheten i Sør-Sudan ved å støtte lokale småbønder gjennom Norsk Folkehjelps program.

«Retten til mat» innebærer at myndighetene skal legge til rette for at enkeltmennesker og deres husholdning har mulighet til å sikre seg tilgang til nok og trygg mat. Maten skal også være i tråd med befolkningens kultur og tradisjoner. Retningslinjene til «Retten til mat» er vedtatt av de fleste medlemmer i FN.

Norad



# Rapport 1 Kavlifondet 2013

Gruppene er i gang – opplæringen har startet

Jordbruksgruppene får nå opplæring i bl.a. jordbruksteknikker og lagring av avlingene. De har fått en enkel innføring i økonomi og planlegging. I tillegg skal de få opplæring om markedsføring og salg. Gruppene følges fra den første fase der grunnleggende opplæring om bærekraftig og inntektsbringende jordbruk gis til hele landsbyen. Det er plantet mais, kassava og peanøtter. Traktor er leid og utstyr til opplæringsformål er kjøpt inn. I tillegg er de fire opplæringsledere (extension workers) i gang med en tremåneders jordbruks-utdanning på YATC – Jordbruksskolen i Yei.

## Presentasjon av gruppene:

**Tikyana Woman Farmer Group**

Gruppe ledet og dominert av kvinner.

**Nyobulo Teso Youth Group**

Ungdomsgruppe med snittalder på 25 år.

**Cinga Farmers group**

Tradisjonell gruppe med menn over 40 år.

**Kajoba**

Blandet gruppe med unge, kvinner og menn.

Navn på gruppen	Landsby	Område (Payam)	Medlemmer fordelt på kjønn		Totalt antall medlemmer	Gruppens inndeling
			M	K		
Tikanya	Pukuka	Otogo	5	10	15	Kvinnegruppe
Nyobulo Teso	Undukori	Muggo	14	13	27	Ungdomsgruppe
Cinga	Tore Centre	Tore	4	3	07	Tradisjonell gruppe
Kajoba	Minyori	Yei	6	5	11	Blandet gruppe
<b>Totalt</b>			<b>29</b>	<b>31</b>	<b>60</b>	



Rydding av åker før dyrking av gruppen Tikanya Women Farmer Group

## Presentasjon av gruppen Tikanya Women Farmer Group

Gruppen holder til i Pukuka, i Yei County og ledes av Rose Poni. Det er ti kvinner og fem menn i gruppen. Det er nødvendig med menn i gruppen for å få hjelp til det tyngste arbeidet. Målet er å øke produksjonen av mat som mais, peanøtter, sesamfrø, bønner og kornslaget sorghum. De planlegger et lagerbygg for avlingene. De ønsker også å holde flere husdyr. Til sammen har gruppen 277 hektar jord. De skal plante 4,2 hektar med peanøtter og 4,2 hektar mer med mais. Bøndene lærer om jordbruksteknikk, gruppesamarbeid, føring av regnskap, salg, lagring og hvordan håndtere skadedyr og plantesykdommer. Medlemmene har mottatt såkorn, gjødsel, gummistøvler og presenning fra Kavlifondet.

Til høsten skal de øke matproduksjonen gjennom samarbeid og bruk av ny kunnskap om jordbruksteknikker. Resultater av dette blir at man reduserer fattigdom og øker inntekter grunnet salg av produksjon. Overskuddet skal brukes til å betale barnas skoleavgifter og forbedre medlemmers økonomi. Et mål som medlemmene har enes om er å bidra til at matprisene blir mer stabile. Gjennom idedugnader vil gruppen se på hvordan alle kan bli bedre på forhandling og salg. De vil hjelpe andre bønder ved å dele kunnskapen. De har som mål å bli den beste jordbruksgruppen i Sør-Sudan!



Rose Poni leder kvinnegruppen

**«Tikanya Women Farmer Group»  
har som mål å bli den beste  
jordbruksgruppen i Sør-Sudan!**

## Presentasjon av gruppen Nyobulo Teso Youth Group

Nyobulo Teso Youth Group består av 13 unge kvinner og 14 unge menn, og holder til i Yei. Leder av gruppen er Samuel Soro David. De operer som et lite kooperativ. Også denne gruppen har som mål å avle opp flere husdyr, samt plante mais, peanøtter, «Afrikas potet» kassava og kornslaget sorghum.

De er gjennomført en kartlegging for å se hvilke ressurser gruppen har. Behovet for utstyr som kan effektivisere produksjonen og øke avlingene er nå avklart. Gruppen har tilgang til 63 hektar med jord. De har en motorsykkel og 28 storfe. De nyetablerte, unge bønder mangler en del utstyr og verktøy, og midlene fra Kavlifondet skal brukes til å skaffe enkelt utstyr til drift. Støtten har også bidratt til at de har leid inn traktor og nødvendig verktøy til de unge bøndene.

Innhøstningsteknikker og lagringsveiledning er en del av undervisningen dette året. Fri tilgang til rådgiving om jordbruk og lønnsomhetsberegning styrker bøndene i deres arbeid.



Dårlige lagerforhold er en utfordring for medlemmene i Nyobulo Teso.

«Farming as a business» gir bøndene trening i hvor og hvordan de kan selge avlingene sine på de lokale markedene. De trenes i forhandlingstrening og salgsteknikk.



Vanskelige groforhold i jorda

## Presentasjon av gruppen Cinga Farmers Group

Cinga Farmers Group er en tradisjonell jordbruksgruppe bestående av menn. Gruppen ledes av Gordon Ibrahim og har syv medlemmer. I tillegg til mais, peanøtter og kassava skal Cinga starte med å dyrke ris. Gruppen har i dag tilgang til 42 hektar jord. Gruppen besitter en motorsykkel som medlemmene bruker når de skal komme seg til markeder. De har fire geiter sammen, i tillegg til egne husdyr.

Overskuddet skal brukes til å betale skolegang til barna og redusere familienes fattigdom. Målet er at gruppen kan være selvforsynt med mat hele året. Når de har produsert nok til eget bruk planlegger de å etablere en liten «shop» for å selge overskuddet. I løpet av høsten vil gruppen få bygningsmaterialer som murstein og sand til bygging av butikken, takket være støtten fra Kavlifondet. De har til nå fått såkorn, gummistøvler og presenninger i starthjelp.

Som en del av jordbruksopplæringen vil de lære hvordan de får mest mulig ut av dagens jordlapp. De vil også lære om konservering av avlingene under regntiden.



## Presentasjon av gruppen Kajoba Farmer Group

Kajoba er en «blandet» gruppe med unge, eldre, kvinner og menn. Denne gruppen ledes av Clement Sebit og har 11 medlemmer. Gruppen har til sammen 42 hektar med jord hvor de vil plante peanøtter, mais og sesamfrø. De ønsker også å starte opp med ris, bønner og kål.

De skal etter hvert bygge et lager til avlingene. utfordringer for gruppen i 2012 har bl.a. vært at regnet kom sent og kraftig og ødela avlingene. På toppen av det hele har aperi forsynt seg av peanøttavlingene deres. Målsetningen for gruppen er økte inntekter gjennom godt samarbeid. De har et spesielt fokus på å skape samhold blant medlemmene og dele ideer som vil gagne alle. Medlemmene vil hjelpe hverandre med å betale for å få barna på skolen. Bønnefrø, tau til bruk i åkrene, kål og ugressmidler er finansiert av Kavlifondet. Gruppen vil lage en salgsbod og de vil få sement, tømmer og murstein til bygging av prosjektet «En ny start».



Jordbruksgruppene får kunnskap og opplæring i konservering og oppbevaring av avlingene for å redusere svinn.

## Intervju med to representanter fra jordbruksgruppene

### **Rose Poni (45) i gruppen Tikyana.**

Hun er gift og har 4 barn. Hun er leder for kvinnebondegruppen Tikyana Women Farmer Group.

Yrke: Lærer i barnehage og bonde.

Rose har 4,2 hektar med land, hvor 1,5 hektar er dyrket med kassava. Familien eier en sykkel.



På spørsmål om hva hun har lært av å være med i gruppen svarer Rose: «Jeg har fått mer kunnskap om jordbruksteknikker, om drift av kooperativer og ledelse. I tillegg har jeg lært mer om budsjett og det å føre regnskap. På kurset har jeg fått kunnskap om hvordan vi kan øke produksjonen. Dette vil jeg lære bort videre til min familie og vi vil utvikle oss Dette får jeg til fordi jeg får starthjelp som såkorn og verktøy. Jeg vil være en «eksemplarisk» bonde for vår landsby og områdene rundt. Alle medlemmene i gruppen nyter godt av samarbeidet: kursing, mikrolån, støtte til oppstart og mat. Landsbyen vil også merke at det blir mer mat, vi vil leie inn arbeidskraft og vi som medlemmer kan gi læring videre til våre naboer.

I gruppen har jeg lært å utnytte jorden på en bedre måte. Jeg har lært å så i riktig avstand og når jeg bør høste. Ikke minst har jeg lært om riktig kosthold, dette er viktig for familien. Jeg forventer at vi øker produksjonen, dette gir bedre levevilkår for familien. Fremdeles mangler vi lagringsmuligheter og traktor. Vi har vi ikke nok penger i forhold til budsjettet for driften, men dette må vi arbeide med».

### **Victor Taban (28) i gruppen Nybulo Teso Youth Group.**

Han er gift og bor sammen med 11 familiemedlemmer.

Yrke: Community Health Worker og bonde

Victor har nesten 3 hektar med land. Han og familien har tre modne åkre med kassava. De holder også kyllinger og geiter.

«Som deltager i gruppen har jeg lært nye teknikker for jordbruk, lønnsomhet og forhandlingsmetoder. Jeg planlegger nå best mulig drift av jordlappen min. Jeg håper at avlingene vil vokse og at vi får et lager. Familien og landsbyen blir da mottagere av overskuddet for økt produksjon. Når vi bygger lager vil også flere i landsbyen få jobb. Jeg håper å lære mer om hvordan vi får best mulige avlinger. Jeg vil bli en bedre bonde. Når vi får lageret på plass kan vi lagre avlingene skikkelig, og det blir mindre svinn. Fordi vi mangler kjøretøy er det fortsatt vanskelig å komme seg til markeder for å selge varene. Jeg tror vi kan bekjempe fattigdom gjennom å øke avlinger og få solgt overskuddet».

## Jordbruksskolen i Yei Agricultural Training Centre (YATC)

I tillegg til de fire jordbruksgruppene støtter Kavlifondet Norsk Folkehjelps jordbruksskole i Yei. Hvert år blir rundt 400 studenter uteksaminert. Etter endt utdanning er studentene i stand til å livnære seg på jordbruk.

### Utdanning av opplæringsledere (extension workers)

Representanter fra hver jordbruksgruppe tilbys studieplass ved jordbruksskolen YATC. De utvalgte bøndene vil fungere som landsbyens «jordbruksekspert» og opplæringsledere i etterkant av utdanning. De første fire er nå valgt ut og to kvinner og to menn har fått studieplass på skolen. Deltagerne som er valgt er:

Navn	Kjønn	Område	County	State
Ferida Zaida Joseph	K	Tore	Yei River County	Central Equatoria State
Pascalina Chelewa Pagale	K	Tore	Yei River County	Central Equatoria State
Amba Kenedy	M	Mugwo	Yei River County	Central Equatoria State
Justin Luate Eluzai	M	Yei	Yei River County	Central Equatoria State



Ferida, Amba, Pascalina og Justin er nå studenter på jordbruksskolen

Etter endt kurs reiser deltagerne tilbake til landsbyene og gir praktisk opplæring til sine naboer på demonstrasjonsåkre, såkalte «Model farming training centers». Her læres teknikker som f.eks. fukting av frø før såing, sådybde, avstand mellom såreker og gjødselmengde videre til jordbruksgruppene, som igjen sprer kunnskapen videre til hele landsbyen.

«Model farming training centers» - her skal opplæringslederne lære bort jordbruksteknikker til naboer i landsbyen. Kunnskap videreføres i praksis.